

Вітаємо ювіляра



## Тетяна Сопова: бібліотека – це не лише про книги, це і про людей

*Пропонуємо читачам журналу інтерв'ю з Тетяною Павлівною Соповою, заступницею директора з науково-методичної роботи Державної бібліотеки України для юнацтва, яка у цьому році відзначає своє 55-річчя. Це є особлива жінка, в якій гармонійно поєднуються розум і краса, врівноваженість і енергійність, доброзичливість і справедливість, професіоналізм і креативність, талант і працелюбність... Та ще багато чого...*



**Тетяна  
Тарасюк,**

завідувачка сектору  
реклами  
Державної бібліотеки  
України для юнацтва

**Т**етяно Павлівно, як сталося, що Ви обрали фах бібліотекаря, що чи хто скерував Вас на цю стежину?

Зі школи мріяла стати саме бібліотекарем. Велику любов до бібліотечної справи мені прищепила моя шкільна бібліотекарка Катерина Іванівна. Ми з подругою майже щодня після уроків заходили до шкільної бібліотеки: розкладали книги на полиці, підбирали їх для школярів, допомагали навіть оформлювати виставки. Мене це захоплювало. А в 9 класі, коли я зрозуміла, що точні науки не моя «стихія», твердо ви-

рішила здобувати фах бібліотекаря. Десятикласницею заочно навчалася на підготовчих курсах у Київському державному інституті культури ім. О. Корнійчука. А далі – мрія здійснилася.

**Розкажіть, будь ласка, про сходинки, які Ви пройшли у професії, з чого все починалося? Чи пам'ятаєте свій перший робочий день?**

Сходинок небагато: сільська бібліотека, районна дитяча бібліотека (бібліотекарка), районна бібліотека для дорослих (головна методистка), відділ культури (головна методистка), Київська обласна біб-

ліотека для дітей (головна методистка), Публічна бібліотека ім. Лесі Українки (бібліотекарка читальної зали), Державна бібліотека України для юнацтва (головна методистка, завідувачка науково-методичного відділу, заступниця директора з науково-методичної роботи).

Перший робочий вечір пам'ятаю більше, ніж день. Я – в сільській бібліотеці, п'ятниця, з'їхалися до батьків хлопці, які навчалися, працювали в Києві, прийшли до клубу... подивитися на нову бібліотекарку. Вони до мене із залицяннями, а я їм про книги...

**Державна бібліотека України для юнацтва – науково-методичний та інформаційно-консультативний центр для юнацьких бібліотек України. Тетяно Павлівно, саме Ви куруєте цей важливий напрям роботи. Чи змінюються з часом завдання і пріоритети?**

Звичайно!!! Колись головною функцією методистів було «методичне керівництво». Методист дає вказівки, диктує на нарадах і семінарах назви, розділи, форми роботи, і всі бібліотеки працюють за вказаним шаблоном. Ніякого креативу, власних ініціатив. Не побоюся сказати, бо з власного досвіду знаю: за «самоуправство» можна було і догану отримати, бо йдеш не за вказівкою зверху, керівник завжди правий. З двохтисячних років – «керівництво змінами у бібліотеках». Змінами інноваційними, прогресивними... Мені дуже приємно, що до юнацьких бібліотек України приходять працювати молоді люди, професіонали, творчі, інноваційно

думаючі, хоча й не з бібліотечною освітою. Я із задоволенням з ними спілкуюся, вчуся у них, вношу відповідні зміни і в свою роботу.

**Ваш творчий доробок налічує десятки втілених задумів. Як з'являються нові ідеї – це інсайти чи виношені «діти»? Розкажіть про Ваші проекти. Що вдалося зробити, чим пишаєтесь?**

Так, за 38 років трудової бібліотечної діяльності зроблено багато (мабуть, як і у багатьох «красних» бібліотекарів). Я ніколи не пасла задніх, завжди займалася освітою і самоосвітою, впроваджувала це в практику роботи. Проте найбільш плідним є період саме в Державній бібліотеці України для юнацтва. Я дуже вдячна директорам Бурбану В. Я., Саприкіну Г. А., які ЗАВЖДИ підтримували мої ініціативи та «бредові ідеї». А це: «Школа професійної майстерності молодих бібліотекарів», «Бібліоніч», «Всеукраїнський молодіжний бібліокараван «Читай, юність!» та інші; організація й проведення всеукраїнських конференцій і навчальних семінарів для спільноти бібліотекарів, численних конкурсів; авторство й кураторство проведення всеукраїнських соціологічних досліджень; підготовка наукових доповідей та понад 100 статей. Керую видавничою діяльністю численних професійних видань Державної бібліотеки України для юнацтва. Особлива моя увага – інформаційному віснику «Бібліосвіт», відповідальним редактором якого я є вже 20 років.

Мої професійні ідеї з'являються швидко і неочікувано, дійсно – це

скоріше інсайти.

**Пандемія, війна... Які корективи у роботу внесли виклики сьогодення?**

Пандемія змінила життя кожного жителя планети. Моє також. Хворіла я, хворіли мої рідні, знайомі, дуже переживала за кожного. Минулого року від ускладнень коронавірусу померла моя матуся...

А про війну й говорити не можу без болю і сліз... Ми обов'язково переможемо, але війна змінить наше життя настільки, що воно вже ніколи не буде таким, як раніше.

**Складнощі і радощі професії: що бентежить, а що окрилює і надихає?**

Скажу відверто: складнощів у роботі не було. Свою професію я обирала сама. Так говорив і Конфуцій: «Оберіть собі роботу до душі, і Вам не доведеться працювати жодного дня у своєму житті». Мене окрилюють результати моєї роботи, моїх починань, те, що приносить користь бібліотечній спільноті, читачам. А бентежать... люди. В бібліотеках багато випадкових людей: не професіоналів, не компетентних, не грамотних, малознаючих. В житті – злі, бездушні, не чутливі до чужих проблем, бід. Дуже багато робила людям добра, а отримувала... самі розумієте що.

**Які згадуються особливі чи курйозні епізоди за час роботи в бібліотеці?**

Їх багато. Але про все ж не напишеш. Ось пригадую, як будучи методисткою районної бібліотеки, їздили у сільські книгозбірні з «комплексними перевітками» на переобліки. Автобуси не їздять, до-

бираємося попутними машинами. Стоїмо зі старшою колегою, «голосуємо». Ніхто не зупиняється. Я кажу: Ви заховайтеся, а я спинятиму. Спинилася машина. Моя колега виходить, а автівка зривається з місця і їде.

А які чудові спогади про Кримські конференції! Але то не вистачить навіть цілого номеру журналу, щоб розповісти. (Посміхається).

**Чи може зникнути професія бібліотекаря? Яким має бути сучасний підхід до підготовки бібліотечних кадрів? Якими знаннями, навичками, вміннями повинні володіти бібліотекарі майбутнього?**

Так, може зникнути наша професія. Може мати іншу назву. Може створитися нова інфраструктура, призначена для зберігання знань у цифровому форматі. Сьогодні вже чітко прослідковується пострецесійний стан багатьох бібліотечних закладів, які змушені доводити до речності свого існування, переживають важкі часи, закриваються.

Згадаю слова Аліси з відомої книги «Аліса в країні див»: «Потрібно бігти з усіх ніг, щоб тільки залишатися на місці, а щоб кудись потрапити, треба бігти хоча б удвічі швидше!». Тож сучасному бібліотекареві необхідно бути універсальним фахівцем, багатоликим Янусом: психологом і педагогом, літературознавцем та істориком, актором і сценаристом, режисером та журналістом, оратором і рекламістом, медіаспеціалістом та дизайнером, спеціалістом зі зв'язків з громадськістю та менеджером.

**Як виховувати культуру чи-**

**тання і популяризувати його?**

Моя думка така: читання дитина має всмоктувати з молоком матері (де не читають батьки, мало коли читатимуть діти), культуру читання необхідно починати виховувати, як тільки дитина взяла до рук свою першу книгу. Не важливо чи це Абетка, чи том Шевченка. А популяризувати читання, книги – прямий обов'язок бібліотекаря. Він знає, як це робити, його цьому навчали (принаймні моє покоління). Шкода, що в бібліотеках інколи фахівці, які обслуговують користувачів, не читають, не цікавляться новинками літератури, не завжди комунікабельні.

**Чи потребують трансформацій бібліотеки України, зокрема юнацькі, щоб йти в ногу з часом, не втрачати інтерес користувачів, мати право на життя в сучасному цифровому світі?**

Сучасні бібліотеки для юнацтва є привабливими для користувачів. Про це свідчать наші Всеукраїнські соціологічні дослідження, а саме: «Втрачений читач», «Книга чи інтернет: спільники чи суперники», «Сучасна молодь у стилі української незалежності», «Читацькі запити молоді та ступінь їх задоволення в юнацьких бібліотеках України», «Інформаційні потреби і запити читачів та засоби їх задоволення», «Якою бути Державній бібліотеці України для юнацтва», «Користувач Інтернет: хто він?», «Бібліотеки для юнацтва як методичні центри», «Ставлення молоді до сучасної української книги», «Бібліотека та читач у віртуальному просторі. Місце зустрічі».

Проте результати досліджень вказують і на зростання вимог молоді до бібліотечного обслуговування: створення комфортних умов та медіакафе, більшої уваги від працівників і їхньої привітності, компетентності, сучасного зовнішнього вигляду...

І ми намагаємося якнайкраще задовольнити потреби користувачів. Ми – на вістрі часу, сучасних темпів!

**Професія бібліотекаря кара Божа чи подарунок долі?**

(Посміхається). Коли я обирала фах, то про Бога не думала. Тоді у вісімдесяті про нього мало хто думав. Уповав на свої сили в праці. А ось для мене – це подарунок долі. Я не кар'єристка, вважаю, що мені вистачить того, що є. Ніколи не хотіла бути директором (боюся брати на себе відповідальність за людей). Моя теперішня посада мене задовольняє повністю. Я маю досвід, знання, маю чим поділитися з колегами, була нагороджена численними грамотами, подяками, медалями тощо.

Але головне – маю багато щирих друзів серед колег!

**Ваше життєве кредо?**

Ніколи не кажи «ніколи»!